

**CHIẾN TRANH GIÀNH ĐỘC LẬP
CỦA CÁC THUỘC ĐỊA ANH Ở BẮC MĨ**
(1 tiết)

I - MỤC TIÊU BÀI HỌC

1. Về kiến thức

Giúp HS nắm được :

– Chiến tranh giành độc lập của các thuộc địa Anh ở Bắc Mĩ, về thực chất là một cuộc cách mạng tư sản diễn ra dưới hình thức chiến tranh giải phóng dân tộc (lật đổ sự thống trị của chính quyền thực dân Anh, mở đường cho chủ nghĩa tư bản phát triển ở Bắc Mĩ).

– Kết quả của chiến tranh : khai sinh một dân tộc mới – dân tộc tư sản Mĩ, phát triển theo con đường tư bản chủ nghĩa.

2. Về tư tưởng, tình cảm

Nhận thức đúng vai trò của quần chúng nhân dân trong cách mạng.

3. Về kỹ năng

Củng cố cho HS khả năng sử dụng bản đồ để nắm vững diễn biến chính của các sự kiện trong bài.

II - NHỮNG ĐIỀU CẦN LUU Ý

1. Về nội dung

Để giúp HS hiểu sâu bài học, GV cần trình bày sơ qua về quá trình hình thành các thuộc địa ở Bắc Mĩ, từ đó hiểu rõ nguyên nhân dẫn đến chiến tranh.

Trước khi người châu Âu đặt chân tới lục địa này, cư dân bản địa là người da đỏ (hay người In-đi-ân) và sống ở giai đoạn bộ lạc, đất đai thuộc sở hữu chung. Họ sống bằng nghề trồng tía, hái lượm, đánh cá và săn bắn, thích nghi với việc khai thác nguồn lợi thiên nhiên. Sau cuộc thám hiểm phát hiện ra châu Mĩ của Cri-xtốp Cô-lôm-bô, từ đầu thế kỉ XVI, quá trình xâm thực tàn bạo của thực dân châu Âu đã diễn ra ở lục địa này, đầu tiên là người Tây Ban Nha, tiếp đến là người Pháp và người Hà Lan.

Anh là nước đến sau, nhưng quá trình thực dân hóa Bắc Mĩ của thực dân Anh lại diễn ra mạnh mẽ và có hiệu quả hơn cả. Dựa vào nền kinh tế phát triển với kỹ thuật hơn hẳn các nước châu Âu thời đó, hơn nữa là vị trí độc tôn trên mặt biển của Anh đã đảm bảo cung cấp cho thuộc địa những nhu cầu thiết yếu trong quá trình khai thác "lục địa mới", giúp Anh củng cố địa vị của mình ở Bắc Mĩ.

2. Về phương pháp

GV có thể sử dụng bản đồ, gọi một HS lên bảng chỉ cho cả lớp cùng nhận biết vị trí của 13 thuộc địa Anh ở Bắc Mĩ, hoặc kết hợp việc yêu cầu HS trả lời những câu hỏi cuối mục trong SGK và câu hỏi do GV đặt ra để giờ học thêm sinh động, giúp các em khắc sâu kiến thức bài giảng.

III - THIẾT BỊ, TÀI LIỆU DẠY — HỌC

- Tranh ảnh, bản đồ phục vụ cho bài giảng.
- Những tư liệu liên quan đến bài học.

IV - GỢI Ý TIẾN TRÌNH TỔ CHỨC DẠY – HỌC

1. Giới thiệu bài học

GV có thể sử dụng đoạn tóm tắt trong SGK hoặc nêu vấn đề theo cách của mình để hướng HS tập trung tìm hiểu nội dung bài mới.

2. Tổ chức các hoạt động dạy và học

Mục 1. Sự phát triển của chủ nghĩa tư bản ở Bắc Mĩ. Nguyên nhân bùng nổ chiến tranh

– GV sử dụng bản đồ treo tường, giới thiệu 13 thuộc địa của Anh ở Bắc Mĩ và nói thêm : 13 thuộc địa này lần lượt được thành lập từ năm 1607 (Viết-gi-ni-a) đến năm 1732 (Gioóc-gi-a), là khu vực đất mới, nằm ở ven bờ biển Đại Tây Dương, rộng và giàu tài nguyên, chia làm ba miền :

+ *Miền Bắc* gồm các thuộc địa : Ma-xa-chu-xét, Niu Hăm-sai, Con-nêch-ti-cốt, Rốt Ai-len. Đây là khu vực phát triển công thương nghiệp và ngư nghiệp, là một bộ phận quan trọng của nước Mĩ sau này cả về kinh tế, chính trị và văn hoá.

+ *Miền Trung* gồm các thuộc địa : Niu Oóc, Niu Gio-xi, Đơ-la-oa, Pen-xin-va-ni-a, giàu khoáng sản, gỗ... phục vụ cho công nghiệp và ngành đóng tàu.

+ *Miền Nam* gồm các thuộc địa : Viết-gi-ni-a, Mê-ri-len, Ca-rô-lin-na Bắc, Ca-rô-lin-na Nam và Gioóc-gi-a, phát triển kinh tế đồn điền, sử dụng lao động nô lệ để sản xuất và phát triển cây công nghiệp.

Tiếp đó, GV dựa vào những kiến thức đã nêu trong SGK để giảng nội dung phần này.

Mục 2. Diễn biến chiến tranh và sự thành lập Hợp chúng quốc Mĩ

– Nhấn mạnh ý nghĩa của việc thông qua bản *Tuyên ngôn Độc lập* ngày 4-7-1776 : Tuy còn nhiều hạn chế (vẫn duy trì chế độ nô lệ, khẳng định quyền lực của người da trắng và của giai cấp tư sản...) nhưng đây là một văn kiện có tính chất tiến bộ trong hoàn cảnh lịch sử bấy giờ (tuyên bố chủ quyền của nhân dân và những quyền tự do tư sản), là kết quả đấu tranh của quần chúng nhân dân và giai cấp tư sản thuộc địa. Do vậy, *Tuyên ngôn Độc lập* được xem như là bản khai sinh của quốc gia dân tộc tư sản Mĩ, và sau này, ngày 4-7 trở thành ngày Quốc khánh của nước Mĩ.

– Diễn biến cuộc chiến thể hiện qua hai giai đoạn : 1775 – 1777 và 1777 – 1783 (nhưng trên thực tế, chiến sự gần như chấm dứt sau chiến thắng quyết định ở I-oóc-tao vào tháng 10-1781).

GV có thể đặt câu hỏi để HS suy nghĩ và trả lời : “Vì sao quân Mĩ chiến thắng được quân Anh ở Xa-ra-tô-ga ?”.

(Dựa vào thế mạnh của chiến tranh nhân dân, biết lợi dụng địa thế hiểm trở ở Bắc Mĩ để sử dụng cách đánh du kích, khiến quân Anh – dù là đội quân chuyên nghiệp và được trang bị đầy đủ, cũng bị thiệt hại nặng nề và không thể phát huy thế mạnh của mình tại trận địa Bắc Mĩ.

Về mặt ngoại giao, quân Mĩ đã tranh thủ được sự ủng hộ của quân Pháp – kẻ đang mâu thuẫn với Anh do cùng tranh chấp Ca-na-đa, tiếp đó lại được sự ủng hộ của nhiều nước châu Âu : Tây Ban Nha, Hà Lan..., cùng tham gia liên minh chống Anh, làm cho "cân cân" lực lượng nghiêng hẳn về phía quân Mĩ.

Chiến thắng này đã khẳng định khả năng lớn mạnh và ưu thế của quân Mĩ, củng cố niềm tin vào thắng lợi cuối cùng, nền độc lập của 13 bang được thừa nhận theo Hoà ước Véc-xai (tháng 9-1783).

Mục 3. Kết quả và ý nghĩa của Chiến tranh giành độc lập

Hiến pháp 1787 đã đề cao vai trò của Tổng thống Mĩ với quyền hạn rất lớn, củng cố vị trí và tăng cường quyền lực cho giai cấp tư sản cùng chủ nô nhằm ngăn chặn phong trào dân chủ.

Phân ý nghĩa, GV trình bày như trong SGK.

3. Sơ kết bài

– *Củng cố* : Trên cơ sở gợi ý của GV, HS cần lưu ý những vấn đề sau :

- + Nguyên nhân dẫn đến chiến tranh ;
- + Diễn biến chính ;
- + Kết quả và ý nghĩa của Chiến tranh giành độc lập.

– *Bài tập về nhà* : GV yêu cầu HS vẽ lại lược đồ 13 thuộc địa Anh ở Bắc Mĩ (trong SGK), xác định được vị trí những địa danh diễn ra các trận đánh quan trọng và đọc trước Bài 31 – "Cách mạng tư sản Pháp cuối thế kỷ XVIII" để chuẩn bị giờ học sau.

V - TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Lịch sử Mĩ như thế nào ?

... Từ lúc C. Cô-lôm-bô tìm ra châu Mĩ, thì người các nước bên Âu tràn qua đây làm ăn. Người da trắng muốn bắt người da đỏ làm nô lệ, nhưng nó không chịu làm, thì chúng giết mòn giết mỏi người da đỏ đi, rồi bắt người da đen bên Phi qua làm cho chúng nó.

Người Âu qua Mĩ thì nước nào cũng có nhưng đông nhất là người Anh. Vì vậy, Anh giành Mĩ làm thuộc địa.

2. Vì sao mà Mĩ làm cách mệnh ?

Thổ sản Mĩ rất giàu, đồng, sắt, than, bông, lúa, trâu bò v.v..., vật gì cũng nhiều. Anh thì tham, muốn hốt cho mình cả, cho nên đặt ra ba phép như sau này :

- Có bao nhiêu thổ sản, Mĩ phải cung cấp cho Anh hết, không được bán cho các nước khác.
 - Dân Mĩ không được lập ra lò máy và hội buôn bán.
 - Các nước không được vào buôn bán với Mĩ, chỉ Anh được buôn bán mà thôi.
- Vì ba điều ấy, lại thêm thuế má nặng nề, làm cho kinh tế Mĩ rất khốn đốn, nên từ năm 1770, dân Mĩ tức mình “tẩy chay” Anh.

(Theo : *Hồ Chí Minh, Toàn tập*, Tập II,
NXB Chính trị quốc gia, H., 1996, tr. 269 – 270)